

Hkrati je GŠS decembra 1943 pripravljala odhod 14. divizije na Štajersko. Glede na razširitev nemške ofenzive in splošno stanje sil NOV v Sloveniji v tem času moram prikazati, kako in kdaj je nastala ideja o pohodu 14. divizije na Štajersko, posebej pa še, v kakšnih okoliščinah in s kakšnim ciljem je bila poslana na novo operativno območje – na Štajersko. To je potrebno ne le zato, ker obstajajo nasprotujoča si mnenja o tem (»dvigovanje upora«, dajanje »pomoči«, uvoz »revolucije« na Štajersko – o vsem tem podrobneje v nadaljevanju), ampak predvsem z varnostno-obveščevalnega in protiobveščevalnega stališča oziroma zaščite (kdaj so se začele priprave, kdo vse je bil seznanjen z idejo in pripravami, kdaj in kako je bilo izpeljano medsebojno obveščanje, itd).

Po natančnem pregledu dokumentov sem ugotovil, da je Edvard Kardelj, tedanji član VŠ NOV in POJ, prvi predlagal, da bi na Štajersko poslali večjo in močnejšo partizansko enoto. V navodilu za delo CK KPS z dne 12. 8. 1943 je med drugim zapisal: »Ko oblikujete in koncentrirate divizije, morajo le-te postati aktivne ... Morate tudi upoštevati, da jih boste morali poslati v druga območja, kjer bo to potrebno (Primorje, Štajerska – eventualno vzhodni del, ki je bil do zdaj še najmanj mobiliziran)⁸. Vendar pa je to idejo udeležil maršal Tito, kar je razvidno iz pisma, poslanega GŠS 18. 11. 1943. V njem vrhovni poveljnik opozarja GŠS, da se proti njegovim enotam pripravlja ofenziva večjega obsega, in predlaga, naj GŠS sestavi tri skupine divizij, od katerih bi ena »ofenzivno delovala v smeri Štajerske, da bi se nato spojila s partizanskimi enotami v Zagorju«⁹.

GGŠ je očitno takoj začel preučevati to idejo, kar je razvidno iz dejstva, da je stotnik Edo Mihevc (kot predstavnik GŠS poslan na Hrvaško) že 21. 12. 1943 poročal o smereh in možnostih pohoda 14. divizije čez Hrvaško. O tem je GGŠ seveda obveščal VŠ, in to z radijskimi depešami! (Nemci so seveda vse to »brali«!). VŠ dne 23. 12. 1943 v ukazu za bojno delovanje po prometnicah navaja, da se strinja »s pošiljanjem ene divizije na Štajersko«, vendar pri tem znatno razširi prejšnjo idejo, ko zapiše: »Divizija mora tam delovati in biti ogrodje za vaš tretji korpus z namenom razširitve na sever in vzhod«¹⁰. V enakem smislu tudi Edvard Kardelj v pismu poslanem CK KPS 25. 12. 1943 predlaga prenos politične aktivnosti v pokrajine (Štajerska, Koroška in Prekmurje), kjer je ta bila slaba, in dodaja, da je v zvezi s tem potrebno pripraviti tudi vojaške načrte¹¹. Zanimivo pri tem je, da sta Tito in Kardelj – čeprav tisti čas nista bila skupaj – skoraj hkrati predlagala istovetne zamisli GŠS oziroma CK KPS!

General Ambrožič je naknadno navedel še tretjo inačico, češ »... da so nekatere odločitve Titu pošiljali iz Slovenije samo v potrditev, recimo tisto glede pohoda 14. divizije na Štajersko«¹².

No, medtem je GŠS že določil enoto, ki naj bi odšla na Štajersko. Dne 29. 12. 1943 je 14. diviziji ukazal, naj odide v Belo Krajino, že 3. 1. 1944 pa se je poveljnik GŠS v vasi Uršna sela sestal z ožjim poveljstvom divizije in ukazal, naj takoj začnejo priprave, ker bo divizija šla »na daljši pohod v predel Jugoslavije«¹³. Štajerska še ni bila omenjena! Dan poprej – 2. 1. 1944 – pa je GŠS poslal štabu 4. operativne cone (4. Opc) pismo, v katerem mu med drugim

⁸ Edvard Kardelj, *Revolucija i vojna misao*, VIZ, Beograd, 1979, str. 265.

⁹ Josip Broz - Tito, *Vojno delo I*, VIZ, Beograd, 1978, str. 413/414.

¹⁰ Isto, str. 442.

¹¹ Arhiv RS (CK KPS).

¹² Lado Ambrožič ml., *Novljanovo stoletje 1908–2004*, Ljubljana, 2006, str. 363.

¹³ Lado Ambrožič - Novljan, *Pohod štirinajste*, Ljubljana, 1978, str. 52.